

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVED.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33.
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Az arany kohászatának újabb fejlődése.

Irta: Altnéder Ferenc kohómérnök, Nagybánya.

VI.

A nemesfémeknek a cyanidoldatokból való ki-ejtése terén nem találhatunk oly nagy fejlődést, mint a cyanidlugzás többi részénél. A cyanidlugzás föltalálói által alkalmazott ejtési mód a cinkforgácsal való ejtés volt s ez az ejtési mód egész a legújabb időkig általános használatnak örvendett. Az iszapoknak dekantálás utján való földolgozásánál, mely eljárásnál nagyon hígított mindössze 0.01%, vagy még ennél is kisebb cyanidumtartalommal bíró oldatok voltak használatban s amellett az ejtés alá kerülő oldatok sokszor kissé zavarosak is voltak, — a cinkforgácsal való ejtés eleinte nem ment jól, bajon azonban csakhamar segítettek azáltal, hogy az ejtéshez használandó cinkforgácsot ólomacetat oldatba mártották, mely módon az ejtőcinket vékony ólomhártyával vonták be. Az így preparált cinkforgács a cink és ólom érintkezése által keletkező galvánáram következtében sokkal tökéletesebben ejtette a nemesfémeket, mint a tiszta cinkforgács s minden nehézség nélkül volt használható a dekantálástól származó nagyon gyenge oldatokból való aranyejtésre.

Mielőtt az ejtéshez használt cinkforgács ismertetett kezelési módja elterjedt volna a Siemens és Halske cég elektromos uton való ejtés segítségével oldotta meg a gyenge oldatokból való ejtés kérdését.

Siemens és Halske az ejtésnél anóda gyanánt vaslemezt, katóda gyanánt ólomlemezt használtak. Egyidőben úgy látszott, hogy ez eljárás ki fogja szorítani a cinkforgácsal való ejtést, de ez az eset nem következett be s az elektromos ejtés kevés kivételtől eltekintve, nem volt képes a cinkkel való ejtéssel a versenyt fölvenni. Két esetben veheti föl az elektrolitikai ejtés a cinkkel való ejtéssel a versenyt, m. p.: 1. ha a földolgozás alá kerülő érc s így az ejtés alá jutó oldatok sok rézet tartalmaznak s 2. ezüstércnek földolgozásánál, hol az aránylag nagy cinkföldhasználás folytán az elektromos ejtés folytán ámbavehető cinkmegtakarítást érhetni el. Nem is alkalmazzák manapság ez elektrolitikai ejtést csakis az ismertetett esetekben. A Siemens és Halske által alkalmazott vasanódák helyett azonban jelenleg ólomsuper-

oxidréteggel bevont ólomlemezt használnak anóda gyanánt, mivel vasanódák használata esetén az oldatban levő cyanidum nagy része ferrocyanidummal alakult át s a lugzásra nézve elveszett.

Újabb időben erősen kezd terjedni a cinkporral való ejtés. Ez ejtési módnál az ejtés alá adott oldatokat cinkporral keverik s a cinkpornak és cyanidumoldatnak keverékét szűrősajtón bocsátják keresztül. A szűrősajtóban összegyűlő ejtvény ugyanugy lesz kezelve, mint a cinkforgácsal való ejtésnél képződő iszap. A cinkporral való ejtésnek előnye más ejtési módok felett annak egyszerűsége s az a körülmény, hogy ez ejtési mód mellett az aranyejtvény a tüztől és tolvajoktól teljes biztonságban van. Az ejtésre használt szűrősajtókat ugyanis teljesen el lehet zárni s csakis az ejtvény kiszedése alkalmával, mi havonta 1—2-szer történik, szükséges azokat kinyitni. A tüztől való biztonságra nézve pedig jellemző eset, hogy az Egyesült Államok egyik nagy lugzóművének leégése alkalmával, amikor az egész lugzómű leégett, az aranyejtvényt tartalmazó szűrősajtóknak semmi bajuk sem történt, habár a nagy hőség folytán a bennük levő aranyejtvény kissé megolvadt. A cinkporral való ejtésnek egyedüli hátránya, hogy a hozzá szükséges berendezés jóval költségesebb, mint a cinkforgácsal való ejtéshez szükséges berendezés.

A cyanidlugzás chemiája terén korántsem tapasztalhatni azt a nagy haladást, melyet ez eljárás mechanikai részénél észlelhetünk. Amint ez eljárás általánosan ismeretessé lett, a föltalálók légiója sietett a cyanidum oldó hatását különféle vegyszerek hozzáadása által növelni, de a sok javaslatba hozott eljárás közül csak egy birt a gyakorlatban tért hódítani s ez a bromocyanidozás, vagyis a cyanidoldatok oldó hatásának bromocyanid hozzákeverése által való elősegítése. Ez eljárás sem nyert azonban nagy elterjedést, mivel alkalmazása csak ott indokolt, hol a közönséges cyanidlugzás által nem lehet célt érni, így p. o. jó eredménnyel használták ez eljárást az ausztráliai telluros ércnek földolgozásánál.

Telluros ércnek földolgozásánál jó eredménnyel használhatni még pörkölés után való cyanidlugzást s ily ércnek földolgozására alkalmasnak bizonyult a cyanidlugzásnak a súly szerint való dúsítással való kombinálása is.

Nagy reményeket fűznek szakkörökben a

Clancy eljárásához. Ez eljárás segítségével cyanidrozni lehet az érceket cyanidhozzáadás nélkül. Ez eljárás ugyanis a cyangyöknek regenerálására vonatkozik különböző amidvegyületekből, nekülönben a sulphocyanvegyületekből, ferrocyanalkáliumból s cyansavas sókból.

Az eljárás kivitele az által történik, hogy cyanamidot, rendszerint az oleosága folytán műtrágyául használt calciuncyanamidot sulphocyanalkálium vagy ferrocyanalkáliumoldattal keverve elektrolizálják. Positiv elektroda gyanánt megömlesztett vasoxid elektrodát, negativ elektroda gyanánt pedig vaslemezt használnak. Az elektrolizálásnál alkalmazott áramsűrűség négyzetlábanként 50 A. ami négyzetdeciméterenként 5.5A.-nak felel meg. Az elektrolizálás neutralis vagy pedig alkalikus oldatban történik s az arany oldására nézve előnyösnek bizonyult egy kevés kaliumjodidnak az oldathoz való adása. Minthogy a cyanidlugzásnál használt oldatok majdnem kivétel nélkül tartalmaznak sulphocyanalkáliumot, ferrocyanalkáliumot és cyansavat szóban levő eljárás ez oldatok regenerálására s így a cyanalkáliumvesztés csökkentésére is fölhhasználható. Az elektrolizálás ez esetben ugy a tiszta, vagyis az iszapoktól megszűrt oldatokkal, mint magában a földolgozandó iszapot tartalmazó zavaros folyadékban végezhető. Utóbbi esetben az elektrolizálásnál nyert s az aranyat fölökva tartalmazó oldat szűrés után cinikkel való ejtéssel lesz kezelve.

A Clancy eljárására vonatkozó szabadalmak a Moore Filter Co.-nak tulajdonát képezik, ugyanannak a társulatnak tulajdonát, mely a Moore szűrőre vonatkozó szabadalmakat bírja s e körülmény némi garanciát nyújt arra, hogy ez eljárás megérdemli a vele való foglalkozást. Ez eljárás kivitelére f. évben épült egy berendezés az Ajax Mill-ben Victor Colo-ban, az Egyesült Államokban. Szóban levő berendezésnek f. év (1911) júniusában kellett elkészülnie, az üzembelhelyezésről és az elért eredményekről azonban még nincsenek megbízható értesüléseink.

Amily nagy volt a haladás az ércek lugalása terén, oly nagy volt az érceknek a lugaláshoz való előkészítésénél is. A lugalás alá vetendő zagynak a lugalást megelőző osztályozásáról már szólottam, most még csak az ércek törése terén tett haladásról kell megemlékezni.

A cyanidlugzás első éveiben, a múlt század 90-es éveiben aranyércek törése majdnem kizárólag az általános ismertes zuzónnyilak segítségével történt. A zuzónnyilak nagy elterjedésüket egyszerű kezelésük és szerkezetükön kívül elsősorban annak a körülménynek köszönhetik, hogy azok segítségével az ércek törését különféle képen lehet végezni s hogy e gépek kiválóan alkalmasak arra, hogy bennük az

aranyat amalgamálni lehessen. Ha a zuzónnyilak köpüjét szélesre, a kiöntőnyilást magasra, a zuzónnyilak emelésmagasságát nagyra, ütészámát ellenben alacsonyra vesszük s e mellett a zuzónnyilakhoz kevés vizet adunk és a kiöntésnél sűrű szitát alkalmazunk, akkor a zuzónnyilak kitünő amalgamáló képességük gyanánt működnek, de kicsiny teljesítőképességgel fognak bírni s e mellett az ércet oly finomra fogják zuzni, hogy az suly szerint való dúsítással nem lesz jól értékesíthető. Ha ellenben a zuzónnyilak köpüjét keskenyre, a kiöntőnyilást alacsonyra, a zuzónnyilak emelésmagasságát alacsonyra, de ütészámát nagyra vesszük s e mellett a zuzónnyilakhoz sok vizet adunk és a kiöntésnél ritka szitát alkalmazunk, akkor a zuzónnyilak nem lesznek alkalmasak a köpüben való amalgamálásra, de nagy teljesítőképességgel fognak bírni s az ércet nem fogják oly finomra zuzni, hogy az ne volna alkalmas a suly szerint való szeparálásra.

A cyanidlugzás elterjedése előtt az érc törésénél elsősorban a jó amalgamálásra fektettek sulyt, mert a suly szerint való szeparálásnál nyert szimporkok értékének legnagyobb részét legtöbb helyen a kohóköltség emésztette föl.

A cyanidlugzás első éveiben ugy az amalgamálásnak, mint a suly szerint való szeparálásnak fontossága kissébedni kezdett, mivel azt az aranyat, melyet az amalgamálásnál és foncsorozásnál elvesztettek, legnagyobb részben kinyerték a cyanidlugzásnál. Az aranyércek törésénél nagyobb változást a cyanidlugzás akkor idézett elő, mikor a törésnél képződő iszapok földolgozásának kérdése ki-elégítő megoldásra talált. Korszakalkotónak kell e téren tekintenünk a Denny testvérek vállalkozását, kik 1903 júliusában a következő változtatásokat hozták be a New Goch bányánál Transvaalban: 1. A zuzóköpiük kiöntőnyilásánál finom sziták helyett durva szitákat alkalmaztak. 2. A szimporktermeléssel teljesen fölhagytak. 3. A zuzónnyilak alól kikerülő durva készletet csöves malomban finomra örölték. 4. A csöves malomból kikerülő finomra örölt anyagot amalgamálták. 5. A zuzónnyilak alól és a csöves malomból kikerülő iszapokat dekantálás helyett szűrőszájtalással dolgozták föl. 6. Az érc törését nem vízben, hanem cyanalkáliumoldatban végezték.

Habár a Denny testvérek által behozott új rendszernek egyik része sem volt olyan, mely valahol ki ne lett volna próbálva s használatban nem állott volna, az említett javításoknak együttesen való behozatala s egy rendszerbe való foglalása teljesen új volt s a keletkező élénk vitában a Denny testvérek sok támadásnak voltak kitéve.

Az új rendszerrel elért eredmények a Denny testvéreknek adtak igazat s eltekintve attól, hogy a Denny testvérek által használt szűrőszájtok helyét az azóta feltalált modern szűrőkészülékek foglal

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

ták el, a Denay testvérek sémája nemcsak Transvaalban, hanem az egész világon általánosan elfogadásra talált. A Denay testvérek kísérleteitől datálódik az a „all sliming process“-nek és a esőves malomoknak rohamos terjedése.

Míg a világnak többi részein az ércet iszappra való őrlését különféle készülékekben végezték, addig Transvaalban mondhatni kizárólag a esőves malomokat alkalmazták e célra. Az eredmény az aranykilozatának 85%-ról 95¹/₄-ra való emelésén kívül a zuzóművek földolgozóképeségének erős növekedése volt s míg azelőtt a transvaali zuzónyilak naponta 4—5 tonna ércet törtek föl, addig a mai 7—800 kg.-os zuzónyilakkal naponta és nyílausként 20—26 tonna ércet zuznak föl. Igaz ugyan, hogy ezt a nagy föluzást csak a zuzónyilaknak és a esőves malomnak együttes alkalmazásával érik el s a törésre szükséges erőben nem mutatkozik nagy megtakarítás a régi rendszerrel szemben (egy lóerővel naponta 1.3—1.7 tonna ércet törnek a következő finomságra: a 90 csokros szitán 90—99.5% megy át s csak 0.5—1.0% marad vissza) nagy megtakarítás mutatkozik azonban a zuzóműberendezési és építési költségeiben, nemkülönben a törésnél fölmerülő munkabérekben.

(Folytatjuk.)

HAZAI HIREK.

Dr Bischitz Béla ügyvéd, lapunk felelős szerkesztője, a ki nevével hosszabb idő óta Olaszországban tartózkodott, egy Nápolyból Capri szigetére tett tengeri kirándulása alkalmával hűlés folytán Nápolyban súlyosan megbetegedett. Mint örömmel értesülünk, állapota már annyira javult, hogy utókurára *Balatonlellén* időző családjához ment s Budapestre csak szeptember közepe táján tér vissza.

Esküvő. Pethe Kálmán, a Pethe és Társa műszaki és elektrótechnikai nagykereskedő cég főnöke e hó 10-én tartotta esküvőjét Gyöngyössy Erzsikével, Gyöngyössy László gyógyszerártulajdonos leányával. Tanuk voltak: dr. Pethe György fővárosi ügyvéd és dr. Falussy Árpád, Szatmár vármegye ny. főispánja.

Eljegyzés. Acel Armand, a Rimamurány Salgótarjáni Vasmű r.-t. osztályfőnöke, eljegyezte *Leopold* Böskét Szilas-majorról.

A bochumi emlékoszlop. A nagy sir fölött, melybe a Lothringen-bánya áldozatait elföldelték a bányatulajdonos társaság emlékoszlopot fog állítani. Ennél szomorubb fejfát bizony keveset lehet majd látni. Mert nem lesz benne a természetes elmulásnak az a végzetre utaló megnyugtató hatása sem, mely temetői fejfák elégiáját borítaná a szivekre. Vigasztalan sorsnak, a halállal való játéknak rettenetes mementója lesz ez minden bányász számára, mely figyelmeztetni fogja, hogy a tőkének a bánya mélyével vívott harcában mindig ő az a töltelék,

melylyel a küzdelem sáncait telehajigálják. A gerthei temetőben két nagy sirt ástak, melybe a bányakatasztrófa száztíz halottját elföldelték pedig külön a katolikus bányászokat és külön a protestánsokat. Vilmos császár mind a két sirra külön koszorút küldött. Eddig nyolvanötezer márka gyűlt össze a bányakatasztrófa özvegyeinek és árváinak fölsegítésére.

Bányászors. Dobsina város határában levő Wohl tárnában dinamitot használtak az ércfejtéshez. Véletlenségből ott maradt egy töltény, amely másnap felrobbant és Lipták András bányamunkást súlyosan megsebesítette.

Új kohófonók. A tiszolci kincstári kohók főnökévé *Porázik Antal* nevezték ki. Porázik, aki rendkívül képzett és kiváló szakember, a gyár vezetését átvette s máris nemcsak üdvös ujitásokkal igyekszik a gyár termelőképességet fokozni, hanem az egész telep átépítésén fáradozik. A kohófonók eddig Boszniában működött, ahol sokat tett a magyarság érdekében.

Szövetkeznek a vasfogyasztók. Az alsó-ausztriai fémiparosok szövetsége Ausztria és Magyarország összes vasfogyasztóihoz felhívást intézett, melyben egy Bécsben összeülő kongresszusra hívja meg a fogyasztókat. A kongresszus célja, hogy Ausztria és Magyarország összes vasfogyasztói szövetséget létesítsenek, hogy vasszükségletüket olcsóbban és akadálytalanul elégíthessék ki.

Új köszöntelep. Boronkay Jenő Sárkány és Köbölkút községek határának területére megszerzte a köszöntutatósi jogot s a tulajdonos községi lakosokkal a szerződést meg is kötötte. Az esztergomi káptalan kiscsévi szenterületének kiaknázási jogát átruházta az Esztergomi-szászvári köszöntbánya társulatra, míg az epöli szenterületeket Schwarz Adolf vállalkozó, a homoródvölgyi vasut engedményese, epöli szenterületének kibővítésére, nevezett vállalkozóra ruházta át. Schwarz Adolf Nagysápon nagy eréllyel folytatja a furásokat, amellyel már 600 méterig haladtak s igen jó minőségű szenet találtak. A termelés nagyon jónak mutatkozik.

A nagy sztrájk hatása a szénkivitelle. Most kerülnek nyilvánosságra azon nagy veszteségek, amelyek az angol szénipart a szénbányászok sztrájkja révén érték. Ezek szerint Nagybritanniának az első félév folyamán teljesített szénkivitele az előző évi 31.49 millió tonnáról 26.17 millió tonnára csökkent, noha május és június hónapokban a fokozott üzemi tevékenység által nagyobb elszállításokat voltak képesek elérni. A megcsappant kivitel folytán az angol szénipart ért tényleges veszteséget 36.5 millió koronára becsülik. A kivitel megcsappanása legnagyobb mértékben a francia- és németországi rendeltetésű elszállításoknál mutatkozott, ahová két millió tonnával kevesebbet exportáltak, az olaszországi export pedig már csak 700.000 tonnával csökkent. A kokszkivitelnél 75 ezer, a brikettkivitelnél 217 ezer tonnával volt csekélyebb az elszállítás, ezzel szemben azonban mintegy 170 ezer tonna kölföldi szenet importáltak Nagybritannia területére. Figyelemre méltó az a körülmény, hogy a szénárak drágulása csupán

Festékek és lakkok

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása

KRAYER E. és TÁRSA BUDAPEST festék-, kence- és lakkgyára ::

- Főraktár és iroda: =
V., Váci-ut 34.
„Kraye festékudvar“

Cs. és kir. udvari szállító. Ő cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. királyi államvasutak, állami, gép- és vasgyárak, az összes waggonygyárak, Budapest főváros szállítója.

(B/2139/746/52/II)

a sztrájkidőszak alatt, márciusban és áprilisban éreztette hatását, továbbá, hogy a sztrájk befejezése után az árak azonnal a januári színvonalra csökkentek és azóta alig változtak valamelyest, noha az ipari konjunktúra azóta jelentősen föllendült és kedvezően alakult. A vasipar, amely a szénsztrájk következtében teljes két hónapon át szünetelni volt kénytelen, a nyilvánosságra került adatok szerint alig szenvedett lényegesebb veszteséget.

Harc az aranyért. A „Rudai 12 Apostol“ bányának az utóbbi időben fokozott mérvben nőnek az ellenségei. Az arany mind több embert csábít bűnre, pedig épen ez a társaság az, amely jó munkabérral, kulturális alkotásokkal igyekszik a népet a becsületes munkának megnyerni. A napokban a bánya éjjeli őre vészjelzést adott, amire az egész kőszénlét azonnal talpon volt. Behatoltak a bányába és tetten ériék Ádám József és Faur Miklós bányászokat, akik egy szelelő nyíláson behatolva a bányába, aranyat kerestek. A két aranytolvaj, akinek társaságában három idegen embert találtak, letartóztatták és a dévai ktr. ügyészségnek átadták.

Prometheus bányai par r.t. cég alatt 1 millió alaptőkével a Magyar bank- és kereskedelmi vállalat r.t. új bányavállalatot alapított Nagyváradon. A vállalat 1 millió koronáért megvette a Királyhágói bányai par r.t. szénbányát. Az igazgatóság tagjai: Székely Ferenc, a Magyar bank- és kereskedelmi r.t. vezérigazgatója; Fleissig Lajos, a Magyar bank és kereskedelmi r.t. igazgatója; Timár László és Roheim Ödön. A vállalat vezérigazgatója Bálint Béla, a Kőbányai gőztéglagyár r.t. igazgatója. Gázgenerátoros körkemencéket építenek és a Királyhágótól a bányáig több kitérővel iparvasutat létesítenek.

Eloltották a kissármási tüzet. A kissármási kigyult gázkut tüzét sikerült teljesen eloltani. Az oltási munkálatokat Szmolka Ferenc mérnök vezette. A 10 méter lángoszlopot részben erős légnyomással, részben vízzel fojtották el. A tűzoltók este visszaértek Kolozsvárra. A gázkutat ideiglenes készülékekkel elzárták. Az állam nem károsodott. A vállalkozó Thuman cég egész berendezése azonban elpusztult, kára közel 100.000 K.

Világosságot a bányába. Londonból kapjuk a rövid hírt, hogy egy angol kőszénbányatulajdonos 600 fontos díjat tűzött ki a legjobb elektromos biztonsági lámpa elkészítőjének. A díjat Faber dortmundi konstruktor nyerte el, Bohres Hannoverből 50 font sterlinges díjat nyert. Néhány hónappal ezelőtt hírt adtunk egy 24.000 K-ás pályázatról, amelyet egy tökéletes villamos bányalámpa elkészítésére írtak ki Londonban. Lehetséges, hogy ez a pályázat dőlt el. Érdekes felemlíteni, hogy a 24.000 K-ra magyar cég is pályázott az Erősárami elemek gyártására részvénytársaság. Erről a magyar hírtársasági bányalámpáról legközelebbi számaink egyikében írunk.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ez évi közgyűlését gróf Teleki Géza elnöklete alatt Nagyváradon augusztus 24-ike és 28-ika között tartja. Augusztus 24-ikén öt órákor fogadják ünnepélyesen a vendégeket, ugyanakkor este hét órákor az igazgató tanács ülése és nyolc órákor ismerkedési estély. A közgyűlést augusztus 25-én tartják a következő tárgysorozattal: Lázár Zoltán alelnöki megnyitó beszéde, beszámoló jelentés, könyvtáros és pénztáros jelentései, a szoborbizottság jelentése, a beérkezett pályamunkák odaitélése, indítványok és felolvasások. A közgyűléssel kapcsolatban délután fél öt órákor nyitják meg a bányászati kiállítást. Augusztus 26-ikát előadások és felolvasások foglalják le, augusztus 27-ikén kirándulások lesznek Borpatakra, Alsófernezelekre és Felsőbányára. Augusztus 28-án kirándulás Kissármásra, Kapnikbányára és Mármaroszigetre. A kormányt a közgyűlésen dr. Madarassy Gábor pénzügyi államtitkár képviseli.

Egy német gyár új telepe. Az *Armaturen- und Maschinenfabrik „Westfalia“ Aktiengesellschaft in Gelsenkirchen i. W.* újabb különös figyelmet fordít magyarországi üzleteire. Különleges gyártmányainak Magyarországon való elhelyezésére mostanában oly kedvezők a kilátások, hogy a cég Budapesten, V. Bálvány-utca 16. szám alatt fióktelepet rendezett be. A gyár Kleinkind Sándor, mérnököt, a kiváló szakembert hívta meg a telep igazgatói állására.

Bányát árvereznek. Megemlékeztünk már arról, hogy a Golubováci Barnaszénbánya Részvénytársaság — viszontagságos sorsu horvátországi vállalat — csődbe jutott. A csődtömeg gondnoka a bányák elárverezését kérte, amit a zágrábi törvényszék legutóbb el is rendelt. A bányát nem nagy értékre becsülfék, mert a bányakapitányság megállapításai szerint összesen 18.400 korona a bányák értéke. Az árverés novemberben lesz.

Szénforgalom. A magyar királyi államvasutaknak Budapest székesfőváros területén fekvő állomásaira július 28-tól augusztus 3-ig beérkezett összesen 3179 kocsis kőszén és pedig 767 kocsis az önkezelés céljaira és 2412 kocsis a magánfogyasztás részére. Ugyanezen idő alatt valamennyi állomás, illetve bánya kért 13.513, kapott 13.913 kocsit. Ebből megraktak összesen 13.136 kocsit és pedig 9775 kocsit a magánfogyasztás részére és 3361 kocsit az önkezelés céljaira. Egy kocsit tíz tonnával számítva.

Zenés mise a bányában. Régi bányászszokás szerint Aknaszlatinán a régi Kunigunda-bányában tartották a hagyományos ünnepi miséket. A bányát azonban elmosta a víz, úgy hogy nemrég a Ferencbányában tartották meg az ünnepséget.

Robbanás a kohóban. Karánsebesről írja tudósítónk, hogy Nándorhegyen a munkások a kohóból salakot kotortak ki és eközben súlyos szerencsétlenség történt. Strapetz József kohómester a

MŰSZAKI és GÉPIPARI RÉSZVÉNYTÁRS. Budapest, V., Alkotmány-utca 25.

∴ Szivattyúk minden célra. Tűzoltó fecskendők. ∴
Műszaki cikkek: gummi- és asbest-árak minden célra.
Kenőolajok, tisztítógyapot, gépsziják. Robbanásmentes acetylen bányalámpák.

Telefon 153-11.
163-00.

(B/3148/731/52)

MOTOROK.

füstölő salakra egy csőbőr vizet öntött, minek következtében gázrobbanás keletkezett. A robbanás olyan erős volt, hogy a közelben álló nyolc embert a földhöz sújtotta. Ezek közül a kohómester és Balnieszku Mihály 16 esztendő munkás nyomban meghaltak, a többi hat ember pedig rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett. A sebesülteket kórházba szállították.

Árjegyzéke a besztercebányai m. kir. rézpörölyhivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. Érvényes 1912. évi július hó 24-től. 1) Mosó és pálinka katlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok. 400 mm-ig 100 kg. 268 K, 400 mm. 800 mm-ig 100 kg. 262 K, 800-1100 mm-ig 100 kg. 292 K, 1100-1200 mm-ig 100 kg. 302 K, 1200-1300 mm-ig 100 kg. 322 K. 2) Takaréktüzhely-üst 100 kg. 278 K. 3) Kacsula 9-12 mm-ig 100 kg. 253 K. Kacsula 13-28 mm-ig 100 kg. 245 K. 4) Kazánfenék 100 kg. 250 K. 5) Rudrész 100 kg. 242 K. 6) Ócskaréz 100 kg. 166 K. Árengedmény. Árak helyt Besztercebánya vasuti állomás, 50 kg.-ot meghaladó rendelés esetén az áruk a vevő fél vasuti állomására bérmentve szállítatnak.

Árjegyzéke a besztercebányai m. kir. rézpörölyhivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. Érvényes 1912. évi augusztus hó 1-től. 1) Mosó és pálinka katlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok. 400 mm-ig 100 kg. 273 K, 400 mm-től 800 mm-ig 100 kg. 267 K, 800-1000 mm-ig 100 kg. 297 K, 1100-1200 mm-ig 100 kg. 307 K, 1200-1300 mm-ig 100 kg. 327 K. 2) Takaréktüzhely-üst 100 kg. 283 K. 3) Kacsula 9-12 mm-ig 100 kg. 260 K, Kacsula 13-28 mm-ig 100 kg. 250 K. 4) Kazánfenék 100 kg. 255 K. 5) Rudrész 100 kg. 247-K. 6) Ócskaréz 100 kg. 171 K. Árengedmény. Árak helyt Besztercebánya vasuti állomás. 50 kg.-ot meghaladó rendelés esetén az áruk a vevő fél vasuti állomására bérmentve szállítatnak.

Királyi látogatás. Nagy kitüntetés érte a George Graddock A. Co. Ltd. wakoferdi sodronykötélgyártó céget, melynek Gieszti György a magyar (Budapest V., Markó-utca 3.) képviselője. Ő felségeik az angol király és királyné megtekintették a teljes üzemből levő gyárat és ama óhajuknak adtak kifejezést, hogy a sodronykötél gyártási módját megismerjék. Graddock György és Perey vezetése mellett a felségek bejárták az egész telepet és élénken figyelték a sod-

rony előállításának egész menetét. E munkálatok iránt különösen a király érdeklődött, aki egy nappal előbb az „Elsecar“ bányamű aknáiban a sodronykötéleket mint szállítóköteleket üzemből látta. A felségek a látogatás végén a gyártólajdonosnak teljes megelégedésüket fejezték ki a látottak s a fényes fogadtatás fölött, majd a tulajdonos által felajánlott emléktárgyat, amely egy összetekercselt s a királyi koronával díszített sodronykötéletet ábrázolt, kegyesen elfogadták.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Allgemeiner Bergmannstag, Wien 1912. Das bereits veröffentlichte Programm des Allgemeinen Bergmannstages hat nunmehr zwei bemerkenswerte Ergänzungen dadurch erfahren, dass sowohl die k. k. Regierung wie auch die Stadt Wien die Kongressteilnehmer zu empfangen gedenkt. Das *vollständige Programm* umfasst demnach folgende Veranstaltungen

Montag, 16. September, 8 Uhr abends: Gessellige Zusammenkunft der Festteilnehmer (mit Damen) im Kursalon, I. Stadtpark.

Dienstag, 17. September, 10 Uhr vorm.: Hauptversammlung im grossen Festsale des Industriehauses, III. Schwarzenbergplatz 4;

2 Uhr nachm.: Gemeinsames Festmahl im Kursalon (mit Damen);

8 Uhr abends: Empfang des Bergmannstages durch Seine Exzellenz den k. k. Minister für öffentl. Arbeiten (mit Damen).

Mittwoch, 18. September, 9 Uhr vorm.: Vorträge, Versammlungen der beiden Sektionen für Bergbau u. Hüttenwesen, u. zw. der Sektion für Bergbau im grossen Vortragssaale, der Sektion für Hüttenwesen im mittleren Vortragssaale des Oesterr. Ingenieur- und Architekten-Vereins, I. Eschenbachgasse 9;

3 Uhr nachm.: Rundfahrt um Wien in Salonwagen der Städt. Strassenbahnen (mit Damen);

7/8 Uhr abends: Empfang des Bergmannstages durch die Stadt Wien im Rathaus (mit Damen).

Donnerstag, 19. September, 9 Uhr vorm.: Vorträge, Versammlung der beiden Sektionen für Bergbau u. Hüttenwesen, u. zw. der Sektion für Bergbau im grossen Vortragssaale, der Sektion für Hüttenwesen im mittleren Vortragssaale des Oesterr. Ingenieur- und Architekten-Vereins, I. Eschenbachgasse 9;

11 Uhr vorm. Gemeinsame Schlussversammlung der beiden Sektionen im grossen Vortragssaale des Oesterr. Ingenieur- und Architekten-Vereins.

Nachmittag: Exkursionen wahlweise in die k. u. k. Pulverfabrik Blumau u. in die Städt. Gaswerke Leopoldau;

8 Uhr abends: Souper, gegeben vom präsidenden des Zentralvereins der Bergwerksbesitzer Oesterr., Sr. Exzellenz Heinrich Grafen Larisch-Mönnich im Hotel Metropole I., Mezzinplatz 4 (mit Damen).

**Szlovákiai
sósóvíz**

**CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyvíz.**
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERV BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

Megrendelhető a »Magyar Ásványvíz Forgalmi
és Kivitelési R.-T.«-nál Budapest. Telefon 162-84

SZIVATTYUKAT és

GARVENSWERKE

MÉRLEGEKET

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

gyárt mint különlegességet
és legnagyobb raktárt tart
épület- és diaphragma-
szivattyukban

(B/98/714/4)

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Freitag, 20. September: Ganztägiger Ausflug in die Wachau (mit Damen).

Anmeldungen zur Teilnahme am Allgemeinen Bergmannstage werden bis auf weiteres im Komiteelokal, Wien I, Nibelungengasse 13, entgegengenommen.

Der Absatz der österreichischen Eisenwerke. Die bisherige lebhaft Beschäftigung der österreichischen Eisenwerke hat auch im abgelaufenen Monate keinen Abbruch erlitten, im Gegenteil: der nächste in dieser Woche fällige Absatzausweis der kartellierten Werke wird gegen die entsprechende Vorjahrsperiode neuerdings einen erheblichen Verbrauchszuwachs an Eisenfabrikaten konstatieren. Infolge der andauernd intensiven Inlandsbeschäftigung hat die Alpine-Montangesellschaft den Export, welcher einen relativ nur geringen Nutzen lässt, auf ein Minimum eingeschränkt. Die Semestralbilanz der Gesellschaft dürfte erst in der zweiten Hälfte des nächsten Monats fertiggestellt sein. Die Wirkung der für das zweite Semester beschlossenen Preiserhöhungen wird im dritten Quartal nur zum Teile und nicht im letzten Quartal zum vollen Ausdrucke gelangen. Bemerkenswert zur Lage des Eisengeschäftes ist, dass die Grosseisenhändler, die auch Abnehmer der Eisenwerke sind, gleichfalls eine anhaltend feste Tendenz des Marktes und eine aufsteigende Entwicklung des Absatzes verzeichnen.

Die Kabellabriks-A.-G. Felten u. Guillaume hat den Bau ihrer neuen Fabrik auf dem Lágymányos bereits in Angriff genommen und ist die Vollendung für den kommenden Herbst, die Übersiedelung aus der alten Fabrik für das Frühjahr 1913 in Aussicht genommen. Das Unternehmen plant gleichzeitig einen neuen Fabrikationszweig einzuführen, sowie, abweichend von der bisherigen Tradition ihrer ausländischen Stammgründung, an die Spitze des Geschäftes einen ungarischen Leiter zu stellen.

Die Dr. Wágner u. Comp. Vereinigte Fabriken, welche bisher als Kommanditgesellschaft bestand, hat sich in eine Aktiengesellschaft umgewandelt und dementsprechend den Titel „Dr. Wágner & Comp. Vereinigte Fabriken Aktiengesellschaft“ angenommen. Das Aktienkapital beträgt 750.000 Kronen. Das neue Unternehmen hat sämtliche Aktiven und Passiven der früheren Firma übernommen und wird unter der Teilhaberschaft der bisherigen Besitzer, bei unveränderter Leitung nach den gewohnten soliden Grundsätzen der Vorgänger den Betrieb in ausgedehnterem Masse fortsetzen.

Eine neue Eisengiesserei. Die Maschinenfabriks-Firma Gebrüder Prinz in Szatmár, welche speziell mit der maschinellen Einrichtung für Mühlen (und Ölmühlen) sich befasst, hat eine Eisengiesserei nach modernem System errichtet.

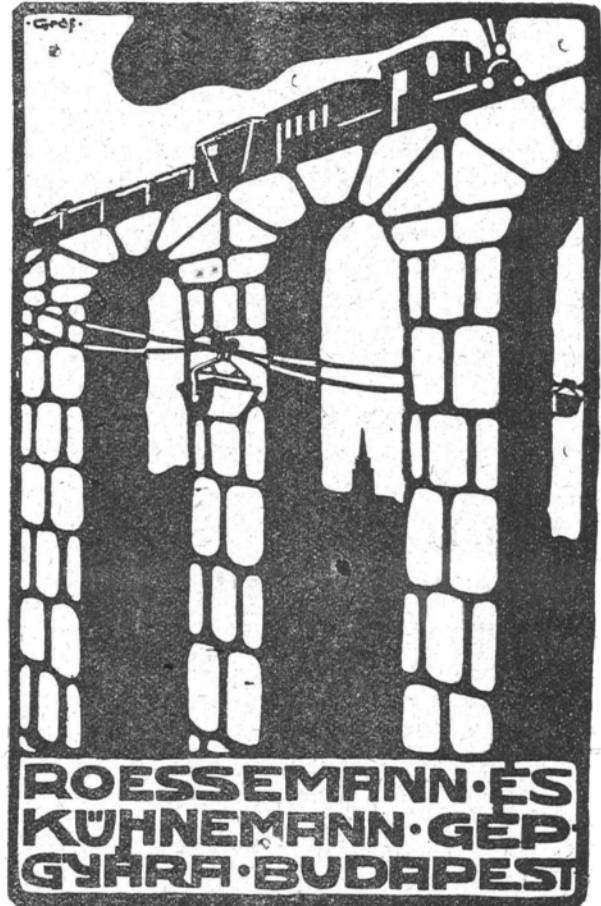
Urikány-Zsittaler Ungarische Kohlenbergwerks-A.-G. Wie wir bereits früher mitteilten, wurde die Erhöhung des Aktionkapitals dieser Gesellschaft von K 9.000.000 auf K 16.000.000 in der Weise durchgeführt, dass von den neuemittierten 35.000 Stück Aktien zu 200 Nominale 26,00 Stück unter Mitwirkung der Ungarischen Allgemeinen Kreditbank bei kapitalkräftigen Händen mit mehrjähriger Sperrverpflichtung Placierung gefunden haben, während die übrigen 9000 Stück Aktien den alten Aktionären zur Übernahme angeboten wurden. Der zur Ausübung des Optionsrechtes festgestellte Termin ist abgelaufen und war wie wir erfahren — von vollem Erfolg begleitet, so dass die ganze Transaktion der Kapitalerhöhung mit günstigem Resultat beendet wurde.

Investitionen bei den kön. ung. Staatsbahnen. Aus dem grossen Investitionsprogramm der kön. ung. Staatsbahnen gelangen heuer einige grössere Bauten zur Durchführung. In Dunakeszi wird eine neue Wagenwerkstätte mit einem Aufwand von 1,3 Millionen, bei der Istvánteleker Werkstätte eine Rohrzentrale für 1,8 Millionen, in Kaposvár eine

Werkstätte für 7 Millionen, in Agram eine Lokomotivmontierungswerkstätte für 7 Millionen gebaut, für die Vergrösserung der Werkstätten in Kolozsvár werden 300.000 Kronen, in Miskolcz 250.000 Kronen verwendet.

Die Ganz & Co. — Danubius-A.-G. hat bei dem Wettbewerb um die Lieferung der seitens der rumänischen Staatsbahnen für die neue Elektrizitätsanlage in Bukarest geforderten Dampfkessel über die mitwerbende Londoner Firma Babcock u. Wilcox den Sieg davongetragen, weil ihr Angebot um 30.000 Fres billiger war, als jenes der englischen Unternehmung.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

601/802/52

Levélcim: Kaiser & Co, Maschinenfabrik, Cassel 28

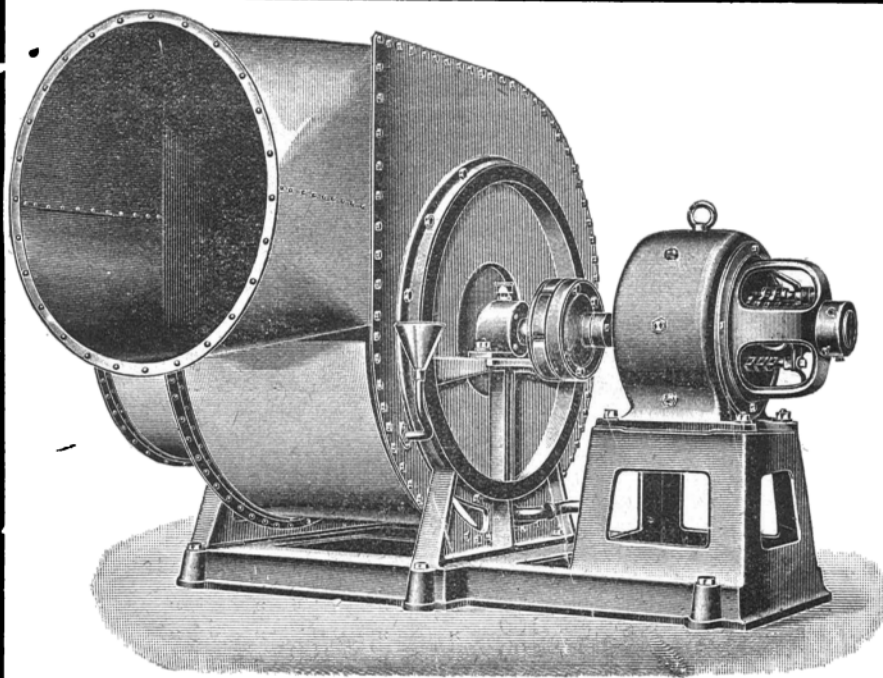
Sodronykötél-pályák

Függőpályák, villamos-függőpályák, sikló, láncpályák, szállítóberendezések

Vezérképviselő Magyarország és Románia területére:

KLEIN KÁROLY, mérnöki iroda, Brassó 2

(3273/765/52)

Léghűtő és ventilációs berendezések

a legököltesebb rendszer szerint,
hengerművek, üveghuták, fonódák stb. számára ::

Német birodalmi és külföldi szabadalmak.

Gépházák, varrógép-, kerékpár- és automobil-gyárak fényező helyiségei, ásványolaj-rafinálók, zink és más kohászati üzemek izzasztókamarái számára

A jelenkor legjobb és leghatásosabb ventilációs berendezése.

Modern és hatásos portalanító berendezés.

Az Oberschlesische Eisenbahn-Bedarfs-Actien-Gesellschaft Friedenschütte így nyilatkozik:

„E hó 5-ről két szives kérdésközlésre bszéggel tudatjuk, hogy mi az (öntő: a finom-áédog hengerlőmő számára szállított ventilációs- és hűsítőteppel nagyon megvagyunk légedve, mi után e telep egyszerű és jó.
Az acélművek kezelősege.

Ventilációs berendezések modern, elsőrangú speciális gyára. ::

Maschinenfabrik OSCAR SICHTIG & Co., KARLSRUHE (Baden)

Ganz és Társa DANUBIUS

vasöntő- és gépgyár részvénytársulat
Budapest, X., Kőbányai-ut 31.

Különleges gyártmányai:

Bányászati és kohászati gépek. — Bányavillák. — Ércuzóművek. — Magasnyomású turbina szivattyúk a legnagyobb hatásokkal. — Érc- és kőtörő, valamint osztályozó gépek. — Bányacsillékhez kéregöntésű és acélöntésű kerekék. — Téglagyári berendezések.

Árjegyzékkel és költségvetéssel szivesen szolgálunk.

(604/640/12)

GANZ-FÉLE

VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-TÁRS.

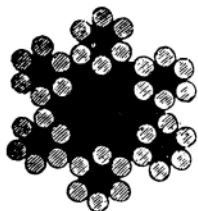
Budapest, II., Lövház-u. 39.

Városi üzlet: IV., Koronaherceg-utca 5. sz.

Különleges gyártmányai:

Villamos világítási és erőátviteli berendezések minden áramrendszerre. — Villamos üzemű bányavasutak. — Villamos bányavasutak. — Motorok, transformatork, szerelési anyagok. — Ivlámpák. — Villamos ventilátorok bányauzemekhez. — Bányafelvonók.

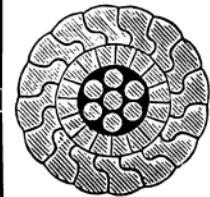
Árjegyzéket és költségvetésszámitást kívánatra küldünk.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095-69/24.)

2623. szám.

1912.

Verseny tárgyalási hirdetés.

Alulírott központi igazgatóság a magyar királyi állami szénbányáknál az 1913. évben szükségelendő és alább felsorolt

faanyagok szállítására

nyilvános versenytárgyalást hirdet:

1. A petrozsényi m. kir. kőszénbánya-hivatal részére:

a) Fenyőszéldeszka (vastagsága 26 m/m-nél feljebb, jegkisebb szélesség 120 m/m)

1.3 m. hosszú	90,000	folyóméter
2.6	10,000	
4.0	240,000	
5.0	220,000	
6.0	40,000	

összesen 600,000 folyóméter.

b) I. oszt. fenyődeszka (hossza 3.8—6.0 m, szélessége 240—370 m/m)

13 m/m vastag	3 m ³
20	15
26	19
33	15
40	23
53	41 „
összesen	116 m ³

c) II. oszt. fenyődeszka (hossza 3.8—6.0 m, szélessége 240—370 m/m)

13 m/m vastag	4 m ³
20	12
26	16
33	23
53	41 „
összesen	96 m ³

d) III. oszt. fenyődeszka (hossza 3.8—6.0 m, szélessége 240—370 m/m)

20 m/m vastag	10 m ³
26	14
33	11
40	8
53	60 „
összesen	103 m ³

e) Hornyolt hajópadló II. oszt. (hossza 3.8—6.0 m, szélessége 140—180 m/m)

26—33 m/m vastag 20 m³

f) Fenyőléc II—III. oszt. (hossza 4.0—6.0 m, szélessége 53 m/m)

13 m/m vastag	3 m ³
26 „	15 „
összesen	18 m ³

g) Épületfa (hossza 4.0—6.0 m.)

75 m/m széles, 50 m/m vastag	12 m ³
80	6
100	18
100	5
130	10
160	6 „
összesen	57 m ³

Mindezen fanemek bérmentve a petrozsényi vasúti állomásra, esetleg a csimpai bányavasúti kitérőre szállítandók.

2. A vrdnikai m. kir. kőszénbányahivatal részére:

a) Tölgybányafa (18—24 cm. középvastagsággal lekérgezve vagy kérgezetlenül)

2.5 m. hosszú	1,980 m ³
3.0	660
4.0	600 „
összesen	3,300 m ³

b) Tölgyaknafa, lekérgezve (38 cm. középvastagsággal, vékonyabb végén legkevesebb 30 cm. átmérővel)

2.5 m. hosszú	51 m ³
3.0	84
3.5	27
4.5	24
5.3	96
6.0	18 „
összesen	300 m ³

c) I. oszt. fenyődeszka (hossza 3.8—4 m, szélessége 300 m/m)

20 m/m vastag	10 m ³
26	10
33	20 „
összesen	40 m ³

d) II. oszt. fenyődeszka (hossza 3.8—4 m, szélessége 300 m/m)

20 m/m vastag	10 m ³
26	20
33	10 „
40	20
53	50 „
összesen	110 m ³

e) Fenyő vezeték		
120—130 m/m szelvényü, 5 m. hosszú	35	m ³
80—160	5	8
130—140	4.5	17
	összesen	60 m ³

Mindezen faanyagok bérmentve a vrdniki szén-rakodói állomásra, vagy a vrdniki bányák falerakói helyére szállítandók.

3. A komlói m. kir. kőszénbányahivatal részére:

a) Tölgybányafa (lekérgezve vagy kérgezetlenül)		
11—20 cm. átmérőjű 2.4 m. hosszú	520	m ³
21—25	280	
11—20	520	
21—25	280	"
	összesen	1600 m ³

b) Fenyőbányafa (lekérgezve)		
11—18 cm. átmérőjű 2.4 m. hosszú	190	m ³
19—25	60	
11—18	190	
19—25	60	"
	összesen	500 m ³

c) Bányavasuti tölgytalpfa
1.0 m. hosszú, 100—140 m/m szelvényü 5,500 db.

d) Fenyőszédeszka (20—27 m/m vastag)	
126 cm. hosszú	120,000 folyóméter,
253	15,000
380	15,000
	összesen 150,000

e) II. oszt. fenyődeszka (3.8 m. hosszú, 300 m/m széles)

20 m/m vastag	600 db
26	400
33	500
40	300
53	250
	összesen 2,050 db

f) Fenyő vezeték (6.0 m. hosszú)
110—130 m/m szelvényü 30 darab.

Ezen faemek bérmentve a komlói vasut-állomásra szállítandók.

Pályázók felhivatnak, hogy ivenkint 1 koronás okmánybéllyel ellátott és sértetlen borítékba zárt ajánlataikat „Ajánlat a 2623/1912. számú hirdetésben kiírt faanyagokra” címmel legkésőbb

1912 szeptember hó 20-án

délelőtti 11 óráig ezen igazgatóság segédhivatali irodájában (I., Vár, Pénzügyminiszterium) adják be.

A nyilvános versenytárgyaláson, mely 1912 szeptember 20-án délelőtti 11 órakor fog megtartatni, az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

Bánatpénz fejében a szállítási összegnek 5 százaléka készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban ezen hirdetés számára való hivatkozással az állami szénbányák főkönyvelősege által előzetesen számfeltendő okmány alapján a m. kir. állami szénbányák főpénztáránál (m. kir. központi állampénztár Budapest, I., Vár) helyezendő letétbe és a letétjegy az ajánlathoz csatolandó.

Egyéb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező általános és különleges feltételekben foglaltatnak, melyek az ajánlat mintájával együtt alulírt igazgatóság segédhivatali irodájában 2 korona készpénz lefizetése ellenében megkaphatók.

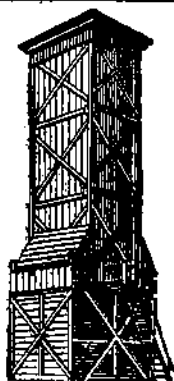
Ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az említett feltételekben, valamint az ajánlati mintában foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Budapest, 1912 augusztus hó 6-án.

A m. kir. állami szénbányák központi igazgatósága.

(891/34)

(Utánnomás nem díjaztatik.)

(1299/753/50/IV.)

OVERHOFF GYULA

műszaki iroda

Budapest, VIII., Lujza-utca 6/c. sz. ☎ Wien, IX/2., Wiederhofergasse 7.

Szűrő-telepek magyar-osztrák szabadalom Reiser. 1908
Január 1-ig kivittünk: 3500 telepet
30,000 m³ teljesítményvel, köztük
egyesek 0.2 m²-től 800 m²-ig óránként.

Hűtő-tornyok Overhoff-Colantini
szabadalma szerint.

TELEFON 101-72. Víz tisztító-telepek magyar-osztr.
szab. Devoaux-
Reiser. Tisztítás minden ipari célra:
kazántáplálás. — Baryt eljárás; vas-
és olajelválasztás.

A 38563. számú magyar
szabadalom szűrőmosás-
ról engedély útján
értékesítendő.

Felső és alsó vízhűtők. Gőzoltalmazatók.
Macdonald szabadalma szerint.

A magyar királyi államvasutak nyári menetrendje.

A vonatok indulása Budapestről.

Érvényes 1912. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapestről.

Table with 4 main columns: A keleti pályaudvarról, A keleti pályaudvarra, A nyugati pályaudvarról, A nyugati pályaudvarra. Each column contains train numbers, times, and destinations.

Table with 4 main columns: D é l u t á n, D é l u t á n, D é l u t á n, D é l u t á n. Each column contains train numbers, times, and destinations.